

**Інструктивно-методичні матеріали
для здійснення вибору закладами освіти підручників з кожної назви
підручника у комплекті з проєктом обкладинки
для 5 класу закладів загальної середньої освіти**

Конкурсний відбір підручників (крім електронних) для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників у 2021-2022 роках (5 клас) (далі – Конкурс) здійснюються з метою забезпечення здобувачів загальної середньої освіти і педагогічних працівників новим поколінням підручників для Нової української школи з навчальних предметів та інтегрованих курсів Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 року № 235) згідно з переліком, який затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 30 вересня 2021 року № 1048.

Відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору підручників (крім електронних) та посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 вересня 2021 року № 1001, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 листопада 2021 року за № 1483/37105 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 17 травня 2022 року № 449 «Про внесення змін до Порядку конкурсного відбору підручників (крім електронних) та посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників», зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 19 травня 2022 року за № 535/37871) (далі – Порядок), на I етапі до проведення Конкурсу долучаються заклади загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО).

Електронні версії оригінал-макетів підручників, яким надано відповідний гриф МОН, розміщені в Електронній бібліотеці ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (далі – ІМЗО) у вільному доступі за покликанням lib.imzo.gov.ua з 15 лютого 2022 року.

Для організованого проведення вибору закладами освіти підручників органам управління у сфері освіти необхідно забезпечити ознайомлення педагогічних працівників ЗЗСО з електронними версіями оригінал-макетів підручників, які братимуть участь у I етапі Конкурсу, та заповнення ними спеціальної форми вибору підручників (додаток 2).

Радимо керівникам ЗЗСО провести у закладах освіти наради, на яких ознайомити членів педагогічного колективу з метою і завданнями, які перед ними поставлено.

Педагогічні працівники ЗЗСО з 15 лютого до 29 травня 2022 року ознайомлюються з електронними версіями оригінал-макетів підручників. Це здійснюється для того, щоб на 2022/2023 навчальний рік до кожного ЗЗСО

надійшли друковані примірники саме тих підручників для 5 класу, які будуть обрані цим закладом освіти.

З 15 лютого до 29 травня 2022 року триватиме обговорення підручників для 5 класу ЗЗСО. Задля покращення змістового наповнення підручників пропонується надати пропозиції та зауваження в Електронній бібліотеці ІМЗО на відповідних сторінках, де розміщені електронні версії підручників.

Безпосередній вибір підручників за електронними версіями їхніх оригінал-макетів у комплекті з проектами обкладинок з кожної назви підручника здійснюють учителі закладів освіти, які викладають навчальний предмет, ідентичний предмет вивчення (навчальному предмету), з якого оголошено Конкурс.

Учителі закладів освіти здійснюють вибір підручників шляхом формування рейтингу з однієї назви підручників.

Остаточне рішення щодо вибору підручників має бути схваленим на засіданні педагогічної ради ЗЗСО, про що складається відповідний протокол, де зазначається інформація про вчителів, які безпосередній здійснили цей вибір.

З метою відкритості та прозорості процедури вибору ЗЗСО на власних вебсайтах оприлюднюють вищезазначені протоколи педагогічної ради наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме **04 червня 2022 року**.

Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору закладів освіти. Будь-яка зміна вибору закладу освіти не допускається.

Кожен учитель закладу освіти має право повідомити на телефонну «гарячу лінію» [(044) 248-21-61] чи письмово на поштову (вул. Митрополита Василя Липківського, 36, м. Київ, 03035) або електронну (zso@imzo.gov.ua) адресу ІМЗО про вплив або бажання третіх осіб вплинути на його волевиявлення щодо вибору підручників чи про факт зміни волевиявлення вчителів/викладачів закладів освіти, в якому він працює.

Відповідно до цих інструктивно-методичних матеріалів ЗЗСО всіх форм власності з **24 до 29 травня 2022 року** необхідно заповнити спеціальну форму вибору підручників (додаток 3) для 5 класу.

Заповнення спеціальних форм відбуватиметься з використанням модуля прозорого вибору підручників на базі інформаційно-телекомунікаційної системи «Державна інформаційна система освіти» (далі – ІТС «ДІСО»), або будь-якого іншого програмного забезпечення, яке має Атестаційне свідоцтво та відповідає вимогам нормативних документів і може використовуватись для взаємодії з ІТС «ДІСО» (далі – СПЗ ВП).

Інформацію про СПЗ ВП для вибору електронних версій оригінал-макетів підручників можна отримати за покликанням <http://diso.gov.ua/support>, або скористатися вже встановленим програмним забезпеченням із переліку на <http://diso.gov.ua>.

У СПЗ ВП вибір та формування результатів вибору відбувається у вигляді спеціальних електронних форм, які потрібно заповнити. Після заповнення форми результат в електронній формі надсилається до ІТС «ДІСО».

Порядок дій ЗЗСО під час створення переліку вибраних підручників:

1. Відповідальній особі в ЗЗСО за оформлення результатів вибору підручників, яка вперше встановлює СПЗ ВП, необхідно отримати у відповідального в органі управління освітою, якому він підпорядкований, ключ для активації та скористатися ним. Заклади освіти можуть користуватися тими ж ключами активації, які вони отримували для формування та пересилки статистичної звітності.

2. У вікні «Первинні налаштування. Реквізити» меню СПЗ ВП відповідальний у ЗЗСО перевіряє та при необхідності редагує назву ЗЗСО, код ЄДРПОУ, № закладу освіти в ІТС «ДІСО», поштову адресу, мову навчання, ПІБ керівника, номер телефону та електронну адресу свого закладу освіти.

3. Відповідальний у ЗЗСО переходить до розділу підручників у СПЗ ВП, де обирає клас у відповідному розділі меню СПЗ ВП та заповнює спеціальну електронну форму з кількістю підручників, вибраних цим закладом освіти.

4. Під час заповнення форми необхідно двічі натиснути на потрібний підручник у списку. Після чого з'являтиметься вікно редагування, у якому необхідно обов'язково обрати мову навчання підручника (для підручників, що передбачається перекладати, відкриватиметься відповідне поле з переліком мов, на які здійснюватиметься переклад), а також указати кількість примірників і розподілити 5 альтернативних підручників (на вибір закладу освіти) з цього предмета у порядку пріоритету для даного закладу освіти.

Альтернативні підручники, з урахуванням пріоритету, надійдуть до закладу освіти у тому випадку, якщо основний чи інший альтернативний підручник не увійде до переліку підручників, що можуть друкуватися за кошти державного бюджету.

У випадку, якщо заклад освіти має потребу в підручникові кількома мовами, у цьому ж вікні необхідно натиснути на кнопку створення нової закладки. У новій закладці вікна редагування назв підручників можна буде обрати іншу мову перекладу підручників, кількість примірників для цієї мови, а також альтернативи. Після внесення всіх змін слід натиснути «Зберегти».

5. Після заповнення форми необхідно скористатися опцією для перегляду (натиснути кнопку «Перегляд» та перевірити правильність внесених даних) та відправки (натиснути кнопку «Відправити»). На створений документ необхідно накласти електронний цифровий підпис АЦСК ПАО КБ «ПриватБанк» або АЦСК ІДД ДФС (далі – ЕЦП), а створену форму з результатами вибору підручників відправити на сторінку органу управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій (далі – ОУО), яким вони підпорядковані.

Заклади освіти, які не підпорядковуються ОУО, передають результати вибору в електронній формі (у форматі pdf) за місцезнаходженням цього закладу освіти до відповідного департаменту (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій (далі – Департамент облдержадміністрації).

Після відправки з'являється можливість роздрукувати форми.

У разі відсутності ЕЦП відповідальний у ЗЗСО у спеціальному вікні зазначає, що бере на себе відповідальність за внесені дані, та вписує свої прізвище, ім'я, по батькові.

Під час заповнення форми вибору підручників у СПЗ ВП закладам освіти необхідно врахувати:

ЗЗСО заповнюють спеціальні форми вибору лише для тих підручників, які використовуватимуться у даному закладі освіти у 2022/2023 навчальному році.

1. ЗЗСО заповнюють спеціальну форму вибору підручників для 5 класу. Цю форму вибору підручників заповнюють лише ті ЗЗСО, які здійснюють освітню діяльність на рівні базової середньої освіти.

Опорні ЗЗСО оформлюють вибір електронних версій оригінал-макетів підручників у тому числі й для своїх філій.

2. Кількість примірників кожного з підручників має відповідати реальному вибору ЗЗСО та визначається як фактична кількість учнів у 4 класах та кількість учителів, які викладатимуть у 5 класах даного закладу освіти у 2022/2023 навчальному році, **без урахування кількості здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників, які вимушені змінити своє місце проживання (перебування), у період воєнного стану**.

У разі відсутності у закладі освіти початкової школи, кількість примірників кожного з підручників визначається як середня прогнозована кількість учнів у 5 класах даного закладу освіти на підставі даних двох попередніх навчальних років (2020/2021 та 2021/2022).

Під час вибору підручників з мовно-літературної освітньої галузі (українська мова, українська та зарубіжна літератури) необхідно врахувати, що у разі обрання закладом освіти модельних навчальних програм та підручників з інтегрованих курсів, вибирати підручники з окремих навчальних предметів неможна і не потрібно.

Привертаємо увагу керівників закладів освіти, що Рахунковою палатою під час проведення аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених МОН на забезпечення підручниками та посібниками, було встановлено, що часом заклади освіти надають недостовірну потребу в підручниках і посібниках, зокрема, неправомірно її збільшують.

Отже, зазначена потреба у підручниках має чітко відповідати кількості учнів вищезазначених класів.

Окрім цього, нагадуємо, що підручники для курсів за вибором та факультативів за кошти державного бюджету не друкуються. Тому зазначення у спеціальній формі вибору підручників кількісних показників урахуванням забезпечення курсів за вибором та факультативів є порушенням.

3. Якщо в закладі освіти кількість 5 класів на паралелі передбачається більше одного, то можна вибирати різні підручники для кожного класу.

Проте, ураховуючи досвід попередніх років, було б бажано, щоб педагогічна рада ухвалила вибір для закладу освіти щодо однієї назви підручника з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу.

4. Для класів ЗЗСО, у яких здійснюється освітня діяльність мовою національної меншини, вибирають підручники (крім мови і літератури відповідних корінних народів та національних меншин, української мови для класів з навчанням мовою національної меншини) з представлених для вибору українською мовою.

6. Для класів ЗЗСО, у яких здійснюється освітня діяльність мовою національної меншини, за побажаннями учнів та їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, можуть вибиратись підручники з переліку для ЗЗСО з навчанням українською мовою.

7. Спеціальні ЗЗСО для дітей з особливими освітніми потребами, що використовують підручники для ЗЗСО, вибирають підручники лише з предметів, які є в Типовій освітній програмі спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (відповідно до нозологій).

Привертаємо увагу, що керівники закладів освіти несуть персональну відповідальність за достовірність результатів вибору та своєчасність їх оформлення.

У разі виникнення запитань ЗЗСО можуть звернутися до «Call-центру» щодо допомоги педагогічним працівникам під час конкурсного відбору підручників за телефоном (044)248-21-61.

Якщо заклад освіти допустить помилку під час оформлення результатів вибору, лист про скасування форми надсилати не потрібно. У програмі необхідно ввести відповідні корективи та повторно відправити форму. **Слід зазначити, що після створення ОУО узагальненої форми внесення змін закладами освіти є неможливим.**

Органи управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, **30 травня 2022 року:**

узагальнюють результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту облдержадміністрації у порядку, встановленому законодавством.

Узагальнені результати вибору ОУО оприлюднюються на вебсайті цього ОУО наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме **04 червня 2022 року.**

Порядок дій користувачів органів управління освітою в системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору підручників, здійснених підпорядкованими ЗЗСО:

1. Відповідальна особа в ОУО за оформлення результатів вибору ОУО (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у

разі відсутності логіну та паролю слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

2. Відповідальний на сторінці ОУО в розділі «ЗЗСО» обов'язково перевіряє наявність всіх підпорядкованих закладів освіти у системі (у разі відсутності одного чи декількох закладів слід звернутися до відповідальної особи за вибір підручників у Департаменті облдержадміністрації).

3. Відповідальний у закладці вибору підручників системи ІТС «ДІСО» виставляє відмітки для кожного закладу освіти, який має створити форми з результатів вибору.

4. Відповідальний перевіряє наявність відправлених ЗЗСО форм з результатами вибору.

5. У разі, коли всі ЗЗСО надіслали необхідні форми з результатами вибору, відповідальний створює узагальнену форму.

6. Відповідальний накладає на створену узагальнену форму ЕЦП та відправляє її до відповідного Департаменту облдержадміністрації.

7. Узагальнені результати вибору ОУО в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) відповідно до вимог законодавства.

Департаменти облдержадміністрації з 31 травня до 01 червня 2022 року:

узагальнюють результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»; надсилають узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 209, в електронній формі на електронну адресу 2018.imzo@gmail.com).

Узагальнені результати вибору Департаменту облдержадміністрації оприлюднюються на вебсайті цього департаменту наступного дня після оголошення висновків Конкурсної комісії, а саме **04 червня 2022 року**.

Порядок дій користувачів Департаментів облдержадміністрації у системі ІТС «ДІСО» під час узагальнення ними результатів вибору, надісланих ОУО, які їм підпорядковані:

1. Відповідальна особа в Департаменті облдержадміністрації за оформлення результатів вибору (далі – Відповідальний) авторизується у системі за своїм логіном і паролем (у разі відсутності логіну та паролю, звернутися до відповідального за вибір підручників в області).

2. Відповідальний перевіряє наявність відправлених підпорядкованими органами управління освітою форм з узагальненими результатами вибору.

3. У разі, коли всі підпорядковані ОУО надіслали необхідні форми з узагальненими результатами вибору, Відповідальний створює узагальнену форму.

4. Відповідальний накладає на створену узагальнену форму ЕЦП та відправляє її до ІМЗО.

5. Узагальнені результати вибору Департаменту в паперовій або електронній формі засвідчуються підписом керівника (заступника керівника) цього Департаменту відповідно до вимог законодавства.

Узагальнені результати вибору, які надійшли від Департаментів облдержадміністрації, розглядатимуться Конкурсною комісією. За результатами цього розгляду будуть сформовані пропозиції щодо переліку підручників для 5 класу ЗЗСО, які можуть видаватися за кошти державного бюджету у 2022 році.

Слід зауважити, що до переліку підручників для 5 класу ЗЗСО, які можуть друкуватися за кошти державного бюджету у 2022 році, можуть не увійти окремі підручники, обрані певним закладом освіти. У такому випадку до закладу освіти надійдуть друковані примірники тих підручників для 5 класу, які обрані цим закладом освіти за наступним пріоритетом, наприклад другим (можливо третій ...).

Визначення остаточного переліку підручників, що видаватимуться за кошти державного бюджету у 2022 році, відбудеться з **10 до 12 червня 2022 року** в системі ІТС «ДІСО» автоматично на підставі сформованих рейтингів ЗЗСО і вважатиметься потребою певного ЗЗСО в підручниках для 5 класу на 2022/2023 навчальний рік. Після чого будь-які зміни щодо назв підручників та їхньої кількості неможливі.

Задля цього:

Органи управління освітою, функції яких здійснюють структурні підрозділи з питань освіти районних, міських (районних у містах) державних адміністрацій, **10 червня 2022 року**:

узагальнюють оновлені результати вибору, здійснені підпорядкованими їм закладами освіти;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до відповідного Департаменту облдержадміністрації у порядку, встановленому законодавством.

Департаменти облдержадміністрації з 11 до 12 червня 2022 року:

узагальнюють оновлені результати вибору ОУО, та оформлені ними в ІТС «ДІСО»;

надсилають оновлені узагальнені результати вибору до ІМЗО в порядку, встановленому законодавством (у паперовій формі на адресу 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36, к. 209, в електронній формі на електронні адреси 2018.imzo@gmail.com та navchalna_kniga@ukr.net).
